

22.11.2021

Hallintovaliokunta

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehityksen vahvistamisen osalta (U 41/2021 vp)

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää hallintovaliokuntaa asiantuntijalausuntopyynnöstä ja esittää lausunnossaan seuraavaa:

eIDAS-asetus kuuluu sekä valtiovarainministeriön että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan. Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut U-kirjeen ja sen sisältämän kannan valmisteluun. Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulle kuuluu kansallinen laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009). Laissa säädetään vahvan sähköisen tunnistamisen kansallisista vaatimuksista ja tunnistuspalveluiden tarjoamisesta.

Sähköinen tunnistaminen

Kansallisen lain mukaiset sähköisille tunnistusvälineille asetetut vaatimukset on yhdenmukaistettu eIDAS-asetuksen vaatimusten kanssa. Suomessa tunnistusvälineiltä (pankkitunnukset, mobiilivarmenne ja henkilökortin kansalaisvarmenne) vaaditaan siis vähintään samat luotettavuutta ja tietoturvaa koskevat vaatimukset kuin eIDAS-asetus vaatii tunnistusvälineiltä rajat ylittävässä käytössä. Tämä on ollut kansallinen lainsäädännöllinen valinta, sillä eIDAS-asetus koskee vain rajat ylittävää sähköistä tunnistamista ja se ei edellytä, että vain kansallisella tasolla käytössä olevat tunnistusvälineet täyttäisivät asetuksen vaatimukset.

Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu myönteisesti eIDAS-asetuksen muuttamiseen ja pitää tärkeänä rajat ylittävän sähköisen asiointin ja liiketoiminnan edistämistä. Nykyiseen eIDAS-asetukseen liittyy kehittämistarpeita eikä asetusta ole käytännössä saanut aikaan niitä vaikutuksia, joita sillä on tavoiteltu.

Ehdotettu uusi lompakkosovellus

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää myönteisenä yhteisen lainsäädännön kehittämistä eurooppalaisille digitaalisen identiteetin lompakkosovelluksille. Ministeriö pitää hyvänä ehdotuksen lähtökohtaa, jonka mukaan lompakkosovelluksen voi tuottaa julkisen tai yksityisen sektorin toimija ja lompakkosovellusten määrää ei rajoiteta. Nykyiset suomalaiset tunnistusvälineiden tarjoajat ovat pitkälti yksityisen sektorin toimijoita, kuten

Id Versionumero

pankit ja teleyritykset. Tästä syystä on tärkeää, että sääntelyssä huomioidaan yksityisen sektorin toimintaedellytykset ja että se mahdollistaa myös yksityisten toimijoiden tarjoamien tunnistusvälineiden ja mahdollisten lompakkosovellusten käytön rajat ylittävässä tunnistuksessa. Myös tulevien lompakkosovellusten käyttäjien näkökulmasta on tärkeää, että yksityisen sektorin toimijat voivat kehittää asiakaslähtöisiä ratkaisuja ja käyttäjät voivat valita haluamansa lompakkosovelluksen tarjoajan.

Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotus todennäköisesti muuttaisi merkittävästi nykyisen vahvan sähköisen tunnistamisen toimintaympäristön liiketoimintaperusteita. Ehdotus voi tarjota joillekin toimijoille uusia liiketoimintamahdollisuuksia, mutta myös kaventaa joidenkin toimijoiden mahdollisuuksia. On tärkeää, että ehdotuksen vaikutuksia nykyisiin toimijoihin kuten myös kehitettävän ratkaisun käyttäjiin arvioidaan ehdotuksen tarkentuessa ja yhteistyössä toimijoiden kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ylipäänsä tärkeänä, että sidosryhmiä kuullaan ja osallistetaan asetuksen sekä siihen liittyvien teknisten ratkaisujen valmistelussa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä turvallisen sähköisen asiointin sekä sähköisen liiketoiminnan edistämistä julkisen sektorin palveluiden lisäksi yksityisen sektorin palveluissa. Myös kansallisen lain keskeisenä tavoitteena on edistää sähköisen asiointin ja palvelujen käytön turvallisuutta lisäämällä vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöä. Tästä näkökulmasta ministeriö pitää myönteisenä, että tietyt yksityisen sektorin toimijat veloitetaan hyväksymään lompakkosovellus palveluissaan, esim. terveydenhuollossa ja koulutuksen palveluissa.

Luottamuspalvelut

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa uusien luottamuspalvelujen lisäämistä asetuksen soveltamisalaan sekä asetukseen jo sisältyvien luottamuspalvelujen vaatimusten yhdenmukaistamista nykyistä enemmän. Nykyisin vaatimuksia on jäsenvaltioissa arvioitu eri tavoilla, mikä on vaikeuttanut luottamuspalveluja tarjoavien tahojen toimintaa. Voidaan arvioida, että luottamuspalvelujen kehittymiselle ja kysynnän kasvulle on Suomessa paljon potentiaalia.

Muita huomioita

Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että EU:ssa on lähivuosina annettu tai on parhaillaan valmistelussa useita lainsäädäntöehdotuksia, jotka liittyvät rajat ylittävään sähköiseen asiointiin tai ovat merkityksellisiä eIDAS-ehdotuksen kannalta, kuten yhteistä digitaalista palveluväylää (nk. SDG) ja verkko- ja tietoturvadirektiiviä (nk. NIS2) koskevat ehdotukset. On tärkeää, että eIDAS-sääntely sovitetaan yhteen muun EU-lainsäädännön kanssa.

Samoin on tärkeää, että kansallisessa valtiovarainministeriön digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa huomioidaan myös jatkossa, että eIDAS-ehdotus vaikuttaa kansallisessa hankkeessa tehtäviin ratkaisuihin ja että asetusehdotus on hankkeen kanssa samanaikaisesti neuvoteltavana EU-toimielimissä.

Vaikka eIDAS-asetus on suoraan sovellettava, kansallisesti tulee arvioida asetuksen tultua voimaan, halutaanko kansallisen tunnistus- ja luottamuspalvelulain mukaisten vaatimusten yhdenmukaistamista eIDAS-asetuksen vaatimusten kanssa edelleen jatkaa.

Laura Kolinen
Ylitarkastaja